פגישת ראש הממשלה ושר הבטחון

מר לוי אשכול

עם נציגי תנועת "חירות"

לשכת שר הבטחון, הקריה, 9.10.1963

__נכחו:__ רה"מ ושר הבטחון מר ל. אשכול
מר מ. בגין
ד"ר י. באדר
מר י. מרידור
אל"מ י. ורבין
א. לוברני
סא"ל י. נסיהו
אל"מ א. שטרנברג

__רה"מ ל. אשכול:__ הויכוחים בכנסת על הממשלא הצבאי, הדברים שנאמרים בכנסת, החינוך שיוצא מן הכנסת, החנוך לערבים, המריבה של המפלגות בכנסת בעיני הממשל הצבאי, מציגה אותנו באור לקוי ומהירה איזו שהיא רצועה, שאני בטוח כי איש מאתנו איננו רוצה בזה.

מתוך כך חשבתי להצביע לכנסת דבר, שדומני כי הוא הדבר היחיד והעיקרי שנשאר מהדברים שמעסיקים ומכבידים יום יום, אם כי זה לא יום יום, אבל אפשר להגיד כך - שתינתן אפשרות של תנועה חופשית לכל הערבים בלב הגליל, כפי שנו קוראים לזה, מקום בו הם מרוכבים, יושבים שם כ-150 אלף איש, ומשאירים כאיזור סגור הרצועה מסביב, אשר בדרך כלל 99% מהשטח, במידה שאני מכיר אותו, מאוכלס ישובים יהודיים - אחר כך אראה לכם מפה, עכשיו אני מדבר רק על הפרינצים - ורצועה זו תישאר בידי הממשל הצבאי, שתהיה באיזה מקום עין רואה שאיננה נראית, שאם חלילה צריך - אפשר לחדש, אפשר להפסיק. אני מבין שאנו לא במצב של "עד פתח לו", וכאשר התחלתי לחשוב בענין זה - התחלתי בהתיישבות הגליל. שאלתי את עצמי: מה יהיה הסוף בגליל, בו אנו חלק קטן. התחלנו בזמנו בנצרת, זה לא הולך במהירות, בכל זאת ישנם בנצרת כ-12,000 יהודים, התחלנו בכרמיאל. זה לוקח זמן עד שאתה מביא יהודים ובונה בתים ועד שאתה יודע איזו תעשיה להקים במקום. זה איזה דבר, אבל זה איננו משתלט על השטח. נוצרת היא 3000 דונם, כרמיאל - כך וכך דונם. כדי להיות בשטח -

צריך ליישב אותו. זה לא נעשה ביום אחד, בעוד שנה, בעוד שנה וחצי אפשר יהיה להעלות ישובים אם הכל ילך כשורה. זה דורש עבודה הכשרה לסלק סלעים ולסלול דרכים, צריך יהיה לסלול במשך הזמן 130 - 100 ק"מ דרך, לא כל כך מהר יהיה כביש מזופת, אבל דרך שתאפשר להכנס לפני ולפנים ושתתחיל התנועה במקום, יסעו בג'יפים ויתחילו חיים.

אני בפירוש חושב לא רק על חקלאות, כי אם לאט להגיע לכך שתתפתח שם גם תעשיה וגם מלאכה. זה ידרוש מאתנו פעולה רצינית של פיתוח, ושלא נרע לערים, לאותם הכפרים הערביים שישנם במקום. זה יקח חמש, שש או שמונה שנים עד שאנו נקים אותם עשרות הישובים. למרות שיש איזה פרופסור אשר מטיל ספק, אני מאמין שזה יהיה. כל אותם האנשים שפלו בזה במחלקה להתישבות, אחרי שעברו במקום ברגל וברכב ובהליקופטר מאמינים שזה יהיה, ואם לא יהיו 45 ישובים - יהיו 27.

זה הצעד הראשון שאני אומר לעצמם, שתוך עשר שנים צריך לחזק את הענין, בכלל שנהיה פחות חלשים שם.

הדבר השני - תנועה הנה ושוב של אותם 140 אלף האיש. זה שטח סגור לגבי אנשים חיצוניים. לא אסתיר, כולנו רואים שעכשיו מתכוננות אספות גדולות, ולו היה ניתן להם - היו עושים מיטינגים תחת כפת השמים והיו אוספים אלפי ערבים לטעון ולהסית. וכל ההקלות שאני אציע בודאי לא יספקו אותם, בודאי היו רוצים עוד ועוד.

אשר לסביבת טייבה - קלקיליה - הייתי רוצה להשאיר בעצם כפי שזה עד היום, זה פס צר, 3 - 2 ק"מ מהגבול, הייתי רוצה להשאיר את זה כך, עדיין עם הרשיונות השנתיים, כפי שנהגנו עד עכשיו.

עוד אינני רוצה להכניס עכשיו שנויים בנגב, סך הכל יש שם 15 אלף נפש בידואים. במידה שאנו משהו מתחילים לעשות בהיאחזות עירונית - יותר ויותר מתעורר התיאבון, וישנה המחשבה של משה דיין להוציא מאות או אלפים משפחות משם - לתל-אביב ולישובים

אחרים, זה עוד לא שקע, זה עדיין נמצא בהסיסה. ברגע זה אינני מציע, אם יינתן לי, להכניס שנויים ביחס לנגב. זה לא אומר שכך יהיה לעולם ועד. נחיה עוד שנה שנתיים עם עסק זה של הנגב כמו שהוא היום, אם לשמור על רחבי הנגב, אחרת צריך גדודים של משטרה, בגלל האברחות האופיום והחשיש שישנו שם.

זהו התוכן. אתם יכולים אולי לחשוב: מה פתאום אתה משוחח אתנו? קודם הקדמתי ואמרתי, הייתי ואני חושב שיש נזק רב בויכוחים שלנו, אפילו אם הענין מתקבל ב-51% או ב-60% בכנסת, הרי ישנו נזק לענין מהויכוחים כפי שהם מתנהלים בכנסת והייתי רוצה למנוע אותם. אמרתי בלבי: הבה אדבר עם כל הסיעות בכנסת, עם הקואליציה ועם האופוזיציה, שמא אפשר להגיע לכך שיהיה רוב גדול מכריע של הכנסת מאחורי הענין. נגיד: הפעם נעשה כך, אין מקום לטענות, אין סבל לאנשים, מקשיבים מה אומר הנוער, מה אומרת האינטלגנציה. אולי בעוד חמש שנים לא יהיה צורך בזה.

<u>מר מ. בגין:</u> הספקת להפגש בענין זה עם סיעות אחרות?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מהסיעות שאינן בממשלה - אתם הראשונים, זה יצא כך.

(ראש הממשלה מצביע על המפה) זה פס האיזור הסגור שקיים עד היום, איזור בטחון, שהוא בדרך כלל ב-98% מיושב על ידי יהודים, חוץ משטח טובה שהוא סגור. היום המצב הוא כזה שבתוך השטח שמחוצה לו ישנם איזורים סגורים.

<u>אל"מ י. ורבין:</u> ישנם 17 שטחים סגורים.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מה אנו רואים עכשיו? שהפס הזה כמו שהוא היום, מגדילים אותו. מה יהיה בתוכו? יש שם שטחי אש של הצבא, שטחי קרן קימת והמדינה והפיתוח, מחנה 566, שטח המיועד להתישבות או זו אדמה נטושה שאיננו רוצים שתישאר פתוחה, במקום ללכת ולסגור חתיכות חתיכות, אנו לוקחים פס גדול יותר וסוגרים אותו, שהאנשים היושבים בו יקבלו היתר תנועה, אבל אנשים מהחוץ אינם יכולים להכנס לשטח ללא רשיון. ועל ידי כך מבטלים את כל האיזורים הסגורים שהיו פזורים בכל השטח, ועושים שטח סגור רצוף. יכול להתברר כי כאשר צריך לעשות עבודה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ההיישבותית - אז צריך לסגור שטח זה או אחר, יש לי יסוד לחשוש שלגמרי חלק העסק הזה לא יעבור, ההיינה גם הסתות. כל אותם מאות אלפי דונמים, סלעים ובין-הסלעים, בהרבה מאד חלקים הערבים התיישבו וצריך לחפש דרכים להוציא אותם.

הפס של המשולש הקטן, שרוחבו המקסימלי זה 4 ק"מ, בו גם כמה ישובים יהודים, הייתי רוצה להשאירו כמו שהוא.

<u>מר מ. בגין:</u> היום הם מקבלים רשיונות שנתיים?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> כן. רק שלשום היה איזה דבר בטירה, וזה הגיע שם לידי כך שערבים מטירה יצאו לפרדסים יהודים ועשו בהם קצת שמות, בפרדסי "מהדרין", כהגבה על זאת שפוצצו שם בית שנבנה ללא רשיון. אני לא אומר שאי-אפשר להתגבר על זאת, אבל זה מעיד על איזה דבר. זה קורה גם בשכונת התקווה, אבל לא עד כדי כך. וזה גבול.

<u>מר מ. בגין:</u> אנו נמסור מה שהשמעת באוזנינו ונתייעץ כמובן על הדברים שהשמעת בכל הרצינות. אבל אני חושב שאני יכול לאמר בשם ידידי, שאנו מסכימים לדעת שבענין זה מוטב לקיים התיעצות. ואני מוכן לקבל ההנחה מעיקרה, שצריכה פה להופיע דאגה לבטחון הלאומי. לאור זה אני אבקש, מבלי להזכיר עניני מפלגות, ביחוד שהקפת אותנו היום עם קצינים, אני אעלה את ההשקפה שלנו כפי שגובשה במשך שנים.

בודאי אנו נברך על צעד זה שלך אם תודיע עליו בפתיחת הכנסת, מי שיהיה דובר בשם סיעתנו בודאי יאמר שזה צעד טוב, אבל,

<u>שה"ב ל. אשכול:</u> מה יהיה בתוך ה"אבל"?

<u>מר מ. בגין:</u> השאלה היא אם זה הפתרון הרצוי מאותה בחינה שעליה דברת - הבטחון הלאומי.

מלבד ה"אינקלבה" הזאת, היא לא קובעה, אפשר לאמר שלמעשה כל מה שקשור בממשל הצבאי, מלבד בתי דין מיוחדים שעליהם קבלנו בכנסת חוק, המאפשר ערעורים על פסקי דין שלהם, הרי התוכן היום יומי מתבטל.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> כן.

<u>מר מ. בגין</u>: נשארת הצורה. אתה נוהן לצורה משמעות של אותו מורא המלכות הדרושה, אפשר לאמר כך. אפשר גם לאמר אחרת: יש בצורה זו, על פי הכרתנו, הרבה מן השלילה. בכל זאת זה ממשל צבאי קבוע על אוכלוסין אזרחיים. אני בטוח שאתה לא הראה בזה דבר נורמלי, בלי ספק יש בזה אנומליה. אין יהודי בעולם הציוני שכך ראה את ההתפתחות. השאלה היא, איפוא, אם אנו צריכים לקיים את הצורה בשלילתה, מתוך הנחה שהיא דרושה, כפי שאתה אמרת - אידאל מלמעלה, או אפשר למצוא פתרון אחר, שהוא יתן לנו את הבטחון הדרוש, בלי ממשל צבאי על אוכלוסין אזרחיים, לאחר שתוכנו הממשי בלאו הכי בוטל.

כדי להדגים דברי הייתי רוצה לאמר משהו בבחינת השערה. נניח שאנו כולנו היינו מסכימים לפני עשר שנים להתיר את תנועת האוכלוסין הערביים ולהעביר אותם לריכוזי אוכלוסין יהודים, ואתה ראש הממשלה ואתה צריך לחתום על כך, אני חושב שהיית עושה את זאת - לו היית מגיע למסקנה שזה טוב ורצוי - מתוך דפיקת לב, וכל אחד היה עושה זאת והלב היה דופק, מי יודע מה עלול להתרחש בראשון-לציון או בתל-אביב דברים מסויימים, כפי שלמדנו ואינם זקוקים למומחיות מיוחדת. אבל ההשערה מצטמקת עכשיו, לשנת 1963, יש תנועת אוכלוסין ערבים לעבר ריכוזי אוכלוסין יהודים, בתקופות השנתיים התנועה היא די חופשית, ועכשיו אתה בא ואתה אפילו את הרשיונות האלה כבר מבטל, פירוש הדבר - תנועת אוכלוסין אלה למעשה בלתי מוגבלת. כלומר, אותה דאגה ~~סכנה~~ מכרעת, אמיתית מבחינת בטחון האוכלוסין היהודית, מי יודע מה עלול להתרחש, הערבים יכולים לבוא ביום ובלילה, הם דומים ליהודים - עכשיו זה נעשה, עכשיו אתה עושה זאת כמעט להלוטין ב-99%, מלבד ה"אינקלבה" הזאת.

אם זהו המצב, אדוני, תשקול האם דרוש לנו אותו המוסד שיש בו השלילה ההילכתית, איש לא יכול להכחיש את זאת, היא נותנת סיבות להסתות, שאנו רוצים למנוע כולנו, גם במדינה וגם מחוצה לה .

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

לדעתנו, אותם חוקי חירום 1945 הם רעים מיסודם, צריך היה לבטל אותם במדינה, הכנסת אמרה דברה בענין זה, לא תזלזל בהחלטה שנתקבלה בכנסת, גם אם היא לא בוצעה. הממשל הצבאי שואף סמכותו מהם, לו היו מתבטלים - לא היה ממשל צבאי. אבל, וזה אבל חשוב מאד, גם אם עלינו אותן תקנות 1945 , אם מותר כך להתבטא - שנואות מאד, ויש סיבות לכך, מעולם לא הצענו לבטל סמכות מהסמכויות הקשורות בהן בלי שנבטיח , כפי שהצענו, את הדרוש במקומם. אני פה חייב לשים דגש מיוחד, אף על פי שאנו מתיחסים מתחילה בשלילה מוחלטת לאותן התקנות, אנו אומרים כי לפני שתתבטלנה חובה להכין משהו במקומן. כל עוד לא הוכן הדבר ולא נכנס לתוקפו - זה נשאר.

לכן בכל הצעות החוקים שאנו הגשנו בקשר עם תקנות אלה ואשר הממשל הצבאי נובע מהם, ישנה תקופת מעבר עד שנה, עד שיכנס חוק הביטול בתוקפו, הכנסת תוכל להספיק להכין חוק במקום זה ולהכניס אותו.

עתה נראה שזה יותר אקטואלי מכפי שזה היה לפני כן. כל מי שהיה יכול לטעון שיש הוכן, זה דרוש לנו, שבכל זאת כשהם מבקשים רשיונות משהו תלוי מעל ראשם, הם צריכים לדעת ולהרגיש - לא יכולנו לקבל את זאת. בכל זאת התנועה החופשית היתה ורשיון שנתי כמעט חופשי, אבל אפשר היה לאמר משהו מן הנימוק יש בזה, לכן תמיד השארנו תקופת מעבר. היום, כאשר הצעת למתקנה שזה ניתן לעשות, ואנו שמחים על כך, איש לא מעונין שיהיה מישהו סגור, תשקול עם הבריך, והצענו להבריך פני שנה וחצי, נשב בענין זה יחד, אם זה עוד דרוש. אין בזה קדושה, אולי נשקול על תהליך, אם זה לא הכרחי.

מה שהיינו מציעים לך, מר אשכול, עם מסירת הודעה זו, אם תוכל, עד כינוס הכנסת, לקבל החלטה כזאת בממשלה, לאור ההודעה שלך שאישרת על ידי הכחשת חלק מהדברים שאמרת בדגניה, חלק מההודעה שלך בדגניה הכחשת, מה שלא בכחשת - הודיתי, שייתכן שלעתיד אפשר יהיה לבטל את הממשל. לו היית יכול לאמר שהממשלה מכינה חוק בטחוני ישראלי, לדעתנו הוא דרוש, הוא דרוש ל"הלואי זאל מען ניט דארפן", הממשלה מתחלה להכין חוק בטחון ויגבש לכנסת, הממשלה תשקול

האפשרות של ביטול אותם החוקים שלא דרושים לה, ואפילו לא היינו דורשים ממך התחייבות ביחס לתאריך, כמובן שזה לא יכול להיות לעולמים, אבל בעתיד הנראה לעין. אני סובר שזה טוב למדינה, אני סובר שזה היה עושה רושם טוב בחו"ל, אני סובר שניתן לעבד חוק כזה.

אם מדובר על סמכויות, הרי הסמכויות התיאורתיות של 1945 חלות גם על תושבי תל-אביב, אפשר תמיד להפעיל אותן אם רוצים, כאשר יש מהומות באיזה מקום. הרי הן לעת עתה נשארות, עד שאתה מכניס חוק במקומן. הממשל לא יהיה לו בעצם במה לעסוק.

וכאן משהו בסוגרים אומר, וזאת אני אומר רק פה ולא בפומבי. יש משהו, מעין סטיה אפילו, מה שהיה כתוב באותן תקנות ההגנה, הבריטים לטשל, גם תוך המלחמה שהתנהלה נגדם, לא קיימו ממשל צבאי קבוע, הם הטילו "מרשל לאו", שהטילו על ידי "קומנדינג אופיסר" במקום מסויים. בהיותו מוסד קבוע לא יהיה לו במישבין במה לעסוק, אפשר יהיה באמת לבטל אותו. צריך לשקול למי למסור הסמוכיות, וכל זה ניתן לשיקול.

אבל הענין המכריע בעינינו הוא דוקא זה, שעם ביטול ההוכן - נתקדם לקראת ביטול הצורה שיש בה שלילה רבה.

באשר להפעלה סמכויות - סמכויות צריך לתת. אנו תמיד מצביעים בכנסת בעד איזורי בטחון. איזורי בטחון זו סוגיה נפרדת, שם ישנן סמכויות שהן חמורות מאד, אנו מצביעים בעד חוק זה, סמכויות מונעות הדרושות בכל מקרה, אבל לא כן מוסד זה, אשר הוכנו לבאו הכי הוצא.

כפי שאתה רואה לא רק נעביר את דבריך לחברינו, אלא נשקול אותם ברצינות, אבל יש לנו מה לאמר בקשר עם העתיד. אני סובר שכדאי לך לחשוב על הצעה זו שלנו, דוקא מתוך הנחה שפה היה רצוי מאד שיתוף והבנה.

<u>רה"ב ל. אשכול:</u> אצלי בכל זאת עומדת השאלה איך להעביר את החתום מעל המים. מה שאתה מציע כאן - אמרת זאת פחות או יותר לפני שנה שנתיים בכנסת.

[illegible]

כיום אני מוכן בבישול תבשיל זה. אני רוצה מכם, אני שואל, אני לא יכול לתבוע, כמו שזה עכשיו, כדי להכנס עוד פעם להסברים או פילוסופיים או רגשיים או פוליטיים, מדוע לא להודיע כבר עכשיו מה שאפשר לעשות כעת. שעכשיו תהיה ועדה שתטפל בשינוי החוק - זה יקח הזמן. מה שאמרתי בדגניה - אמרתי על כל הדבר, אני לא מתחמק מאיזה דבר, בדרך כלל נטיתי ועוד מנסה לדבר גם שלום עם הערבים מעבר לגבול, אני חייב להאמין אולי יבוא פעם הזמן לזה, אני מצפה ומחכה שלא יהיה צורך בשום דבר. אני בטוח שגם בלבך, בלב כולכם, באיזה מקום ישנה תקווה זו. כל כך הייתי רוצה שתהיה מדינה יפה עם יחסים טובים, יש לנו 200 אלף ערבים במדינה, שהם יהללו וישבחו אותה, ישנו מעוט של 10% בארץ, מדוע שלא ישבחו את ישראל סבא, בודאי שזה היה דבר נפלא. משום כך אני אומר ואמרתי, שאני מצפה שלא יהיה צורך באיזה דבר. אמרתי זאת פעם בכנסת לנוער. הנוער תובע, הנוער והמשכילים - ומי מהם שלמד בבית ספר תיכון הוא כבר משכיל, האם זה מחייב אותם לא לרוץ לעזה כל לילה? וכל זמן שיש דבר כזה, אל תהרעמו על כך שבאיזה מקום יש דבר שיכול ברגע מסויים למנוע, שיכול ברגע מסויים להטיל הגבלות. זאת אמרתי ואני לא מתחמק מזאת ולא מתחכש לזה. אני מוכן להגיד ולחזור ולאמר שישראל מצפה שיווצרו יחסים כאלה בינינו ובין הערבים בעולם, לפחות בינינו לבין הערבים בישראל שבלב ונפש ידאגו רק למדינה, וברגע שתהיה הרגשה שזה קיים - לא יהיה צורך בשום דבר, להפך תהיה אוכלוסיה של עוד 200 אלף נפש, שכך וכך גברים צעירים בה, שעומדים להגן על ישראל. זאת אמרתי.

אני לא יכול להגיד, כאשר אני יושב עם אנשים, גם ישבתי קודם עם אנשים בבירורים על ענינים אלה, אני לא יכול למחוק כל הנימוקים והטענות מדוע זה כך צריך להשאר. יש אפילו נימוק, שאולי אין לבטל אותו / אני לא חושב את עצמי בין המומחים לעניני ערבים, אבל יש האומרים כי לערבים צריך לתת רק בראש. לפני 50 שנה אולי זה היה מוצדק, אבל עברו הזמנים. אבל בכל זאת אנו מבטלים. ואמרתי באיזה מקום, ואני אחזור על כך גם כאן: רבי מאיר רימון מצא, תוכו אכל וקליפתו זרק, ואני עושה ההפך, אני את המסגרת, את הקליפה שומר לי,

[illegible]

משהו מעין רואה שאיננו נראה. ייתכן שאפשר פעם להחליף את זאת בחוק אחר. אני מודה, מכל ה"כתובה" של האנגלים, הממשל הצבאי משתמש ב-5 - 6 סעיפים. יבוא פעם זמן לזה, אבל אני משאיר לי העסק הזה שעד עכשיו הממשל נעזר בו. אני אומר לאנשים: לא תסבלו שום דבר, ובכל זאת אני יכול לסגור שטחים מסוימים. אני לא רוצה שתופיק טובי או מישהו אחר יטיילו מפה למשולש ומהמשולש הנה, יש לי נימוקים שונים ורבים, מדיניים, בטחוניים, נפשיים ופסיכולוגיים בינינו ובין הערבים לא לבטל את כל העסק. מה שיקרה בעוד 5 - 3 שנים, אולי בעוד 5 ימים - נראה. אבל אם הגיד בכנסת שאני אמרתי בעוד חמשה ימים - תעשה לי עוול. נראה עוד. יש עד עכשיו בינינו אנשים, ועוד היום אמרו לי - מי יודע מה אנו עושים!.

למשל, אני עומד לפני שאלה, אולי לא אדבר על זאת בכנסת, לזאת הייתי עושה פעם ועדה משותפת לא של הכנסת, לבנות להם שיכון או לכל הפחות מלונה, "הוסטלס" ולא להשאיר אותם להתגולל ברפתות. אני יודע שזה דבר לא יפה שמשאירים אותם מתגוללים כך. זה תופס אצלי איזה מקום בראש, אני רוצה לשמוע על זאת דעות. אבל זה ודאי יקח עוד חצי שנה.

זה מה שיש לי להגיד, ולזאת התכוונתי כאשר אמרתי "ווי קומט די כאץ איבערן וואסער". אם אביא זאת לכנסת ואתם תגידו ואחרים יגידו שזה יפה מאד, אבל מיד כולם יתחילו לדבר שזה לא כלום, אז יוצא שאנו פתחנו שורה שלמה של טענות ותביעות חדשות.

הייתי רוצה לצאת מהכנסת ולהגיד: נעשה ענין, נשוב עוד לענין זה בעוד כך וכך שנים, אולי זה יתבטל, ואולי להפך, אולי צריך יהיה עוד לחזק. אבל עוד נשוב לזה כעבור איזה זמן.

<u>ד"ר י. באדר:</u> ראשית, אין צורך להגיד שאנו מבינים את צרכי הבטחון, היינו רגישים לצרכי הבטחון יותר מאשר מפלגות קואליציה מסויימות.

לגבי ישוב הגליל, אנו בענין זה דברנו רבות כאשר פני הממשלה היו נגבה.

ר<u>ה"מ ל. אשכול:</u> אין להצטער על זה.

<u>ד"ר י. באדר:</u> נתנו תוקף לחוק ההתישבות החדש; נתנו יד לענין כרמיאל, נתנו יד לענין שטחים נוספים לקריה נצרת, ואם יהיה צורך - נוסיף לתת תוקף לענינים מסוג זה והלואי שמפלגות הקואליציה כל כך מוכנות לקבל דעה שלך, כפי שאנו תמיד מוכנים לקבל דעה נבונה.

לגבי עצם הממשל הצבאי. נתקלתי בשתי אסכולות אצל אנשים המטפלים בממשל הצבאי: יש האומרים שצריך לשמור על התוכן אבל השם מפריע ובלתי דרוש, שהוא מזיק ומרגיז. שמעתי דעה שצריך לבטל הכל - רק השם להשאיר, שהשם יפחיד את הערבים. אני לא מאמין בשני הדברים גם יחד, בודאי לא בשם, כי הם אינם ילדים עד כדי כך.

מה היה ב-1951? ב-1951 הכנסת החליטה שצריך לבטל תקנות שעת החירום ולחוקק חוק חדש. הממשלה הציעה לועדת חוקה חוק ומשפט הצעת חוק חדשה. אנו עד כדי כך היינו משועשעים שהחלטנו בועדת החוקה להביא את ההצעה לקריאה לכנסת בלי דיון על הסעיפים של ההצעה הממשלתית. היה אדם אחד שרצה דוקא בתקנות שעת החירום, אני חושב שזה היה הררי הליברלי, הוא מצא פגם פרוצדורלי בזה שהועדה הביאה הצעה לכנסת שלא דנה על כל סעיף לחוד, והוא מצא רוב בכנסת אשר נתן יד לרגישות פרוצדורלית זו, וכך קרה שהצעה ממשלתית ירדה מעל הפרק. אני חושב שאין כל סיבה , למה שהממשלה לא תודיע שהיא מטפלת בהצעה חדשה. אני תקוה שהצעה זו הבוא לכנסת יותר מהר מאשר הצעת חוק שבת, אשר הופיע ב-4 - 3 הסכמים קואליציוניים ובהצהרות ובהכניות של 4 - 3 ממשלות, שכבר הוגשו לכנסת בזמן הקמת הממשלה, ואני מניח שגם במצע שלך ישנה הצעת חוק שבת.

אני תקווה, שאם תודיע בכנסת שהממשלה תחשוב על חוק חדש , יהיה לזה חשיבות פסיכולוגית כלפי חוץ וגם כלפי פנים.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> בלי השנויים הללו.

<u>ד"ר י. באדר:</u> לעשות מה שאתה עושה ולהוסיף, שהממשלה תדון על הצעת חוק.

[illegible]

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> על זאת אני צריך להתיעץ עם האופוזיציה?

<u>מר מ. בגין:</u> כדאי.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מספיק נחת-הרוח בכנסת.

<u>מר מ. בגין:</u> אם תהיה הודעה כזאת - היא מאד תקל על המצב.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מה יש להקל עליך?

<u>מר מ. בגין:</u> תקל על המצב הפרלמנטרי.

<u>ד"ר מ. באדר:</u> לגבי שטחים מצומצמים, שאנשים כגון אלה היושבים כאן, בעיקר על יד הגבול חושבים ששם דרוש מה שדרוש - אצלנו גישה כזאת תמיד מוצאת הבנה רבה, זה היה במשך כל השנים, ביחוד אם מדובר 4 - 3 ק"מ מהגבול, ואלה הגבולות שאתם עשיתם לנו, אבל אין זה משנה את העובדה שזה 3 או 4 קילומטרים מהגבול, שטח שאדם יכול לעבור אותו ברגל ובהשאי במשך שעה אחת, אני אינני מניח שדבר זה יתקל בקושיים מיוחדים.

וכאן אני רוצה להגיד, יש לך מכשיר ששמו ועדת חוץ ובטחון, זה מכשיר שלך, בועדת הכספים לו אני הייתי יושב - זה היה מכשיר שלי; אבל עם ארגוב בועדת חוץ ובטחון זה מכשיר שלך במידה מסויימת, וזה רק יכול להוסיף לענין, אם לדברים כגון אלה ~~חץ~~ כמו אידורים סגורים אתה תקבל גושפנקא של ועדת חוץ ובטחון.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אדרבה, אולי לפני זה אביא את הדבר לועדת חוץ ובטחון.

<u>ד"ר י. באדר:</u> היה זמן כאשר ראו את הדברים באופן אחר, ראו בכך פרסטיג'ה של הממשלה לעשות דברים בלי ועדת חוץ ובטחון.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אין לי דעה כזאת, אין לי הפרינציפ - רק לא כך. ברצון אני מוכן להביא זאת לועדת חוץ ובטחון. אבל אני מתחיל בדמוקרטיה ממש, אני הולך למפלגות.

<u>ד"ר י. באדר:</u> האיזורים האלה היה טוב אם תודיע שתקבע אותם בהסכמת ועדת חוץ ובטחון.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> טוב.

<u>ד"ר י. באדר:</u> במילא דיון על הגבולות של האיזורים האלה לא יכול להיות פומבי.

[illegible]

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

אני חוזר על זאת שדרוש חוק חדש, ודרושה נכונות הממשלה להודיע שיחוקקו חוק חדש.

אני בכלל לא יודע לשם מה דרושות תקנות 1945. הממשלה שמרה לה בכל סידרי חוק ומשפט הסמכות להתקין כל רגע תקנות שעת חירום, וזה נכנס לתוקף והכנסת תאשר או לא תאשר זאת תוך שלשה חדשים, זה המצב. במצב זה אינני רואה סיבה לכפילות זאת, שמצד אחד ישנן תקנות שעת חירום, שלא מפעילים אותן, אבל הן בעצם קיומן אומרות דורשני. יש הבדל גדול בין שני הדברים האלה.

הייתי אומר, שתבטל רשיונות התנועה עם אותן ההגבלות שדרושות מבחינה צבאית בטחונית ממש, אבל לא המושל הצבאי יגיד מה שדרוש, אלא הצרכים הצבאיים שלך יבידו שזה דרוש, ולהודיע שהממשלה הכין חוק חדש. איזורי הבטחון שצריכים להיות + הגבולות שלהם ייקבעו יחד עם ועדת חוץ ובטחון. יש בזה הודעה חשובה, ליברלית, ואני מניח שלו היית עושה ,את - יש לך סיכוי סביר לקבל תכניה, שהיא לא רק תכנית לשעה, אלא יש לה גם פרספקטיבה, ואולי היית מקבל תמיכה יותר רחבה מאשר תקבל לתכנית הפשוטה של ביטול רשיונות תנועה.

יש עוד סיעות בכנסת, אני תקווה שתדבר עם כולן, אבל אינני מניח שתמצא אצלם הבנה רבה יותר מאשר אצלנו. כמובן, אולי תמיכה יותר רבה - זה נכון, אבל לא הבנה רבה יותר. לפעמים תומכים ולא מבינים ולפעמים מבינים ולא תומכים.

צריך להביא בחשבון - מחוץ לזה שאני מניח שזה יהיה יותר טוב - שאנו התחייבנו בפני הכנסת והצבור,

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> למה?

<u>ד"ר י. באדר:</u> לגבי כל הענין הזה. אף פעם לא התחייבנו שנתמוך בביטול מידי של איזה שהוא סעיף מהסעיפים מתקנות שעת חירום 1945, תמיד אמרנו שדרוש קודם כל מחליף חוקי, וזאת היא עמדתנו, ובעמדה כזו או דומה או מקבילה לה נמצא הרבה יותר מאשר באותה קליפה. לגבי הקליפה יש כל מיני גורמים,

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> יש גורמים פשוטים מאד.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ד"ר י. באדר: אולי תתגבר על הגורמים. אמרתי לפני כן, תתגבר על גורמים אלה.

רה"מ ל. אשכול: גם אתה אינך חופשי מזה, גם בגין לא חופשי ומשוחרר מזה, גם מגורמים לא רציונליים. כאשר אני אמרתי גורמים פסיכולוגיים - התכוונתי לרבים.

השאלה, אם אומרים לערבים דבר חדש.

מר י. מרידור: יש לי הצעה שאולי תקל על מצבך מבחינה זו. אני מבין מדבריך שהכינות תבשיל, שלא התכוננת לעוד דייסה ואתה מוכן לאכול דייסה אחת ולנוח קצת, ואחר כך להמשיך.

אני חושב שאתה יכול להתגבר על המצב, אם תסכים יחד עם ההודעה על הקלות, אשר כנראה תתקבלנה בברכה על ידי כל הגורמים, אם תוסיף גם לאמר: אשר לעתידו של הממשל, ביטולו או אי-ביטולו, או הקלות נוספות - הממשלה תחשב בדבר. תורכב ועדה פרלמנטרית, בה יהיו מיוצגים כל הגורמים, אשר תלמד את הבעיות.

רה"מ ל. אשכול: מר בגין לא אמר עתידו של הממשל, הוא אמר עתידו של החוק. הוא אומר שלא מוצא חן בעיניו החוק עליו מבוסס העסק הזה. ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~

מר י. מרידור: הממשל מבוסס על החוק.

רה"מ ל. אשכול: מר בגין אמר ביטולו של החוק מימי האנגלים, אשר יש סיבה לא לרצות בו.

מר מ. בגין: אמרתי: אף על פי כן לא הצענו ביטולו עד שלא יהיה תחליף לחוק.

רה"מ ל. אשכול: כאשר יהיה תחליף - התחליף זקוק למנגנון.

מר י. מרידור: ימצא מנגנון. אולי הועדה הזאת תגיד שבמקום קצין עם שלשה כוכבים - יהיה קצין מחוז, זה ייתכן. אלה דברים שאפשר לבחון אותם. אז אתה מרויח זמן ניכר. קמה ועדה, היא דנה, נפגשת, מחליפים דעות. רואים בעוד שנה מה יהיה המצב, אם אפשר להקל - תקל ואם הועדה תציע להקל ואתה לא תחשוב כך - תשכנע אותה אולי במה שאתה יודע, ~~דבר~~ יש לך מגע עם אנשים המביאים לך אינפורמציה ואתה חושב שדעתם היא נכונה. תשכנע, אולי יהיו בדעה שלך, אולי בכל זאת ישתכנעו

שיש מקום להציע צעד נוסף, ייתכן שיגיע עד ביטול. אז אתה לא מתחייב ב-100%, יוצר מכשיר עזר פרלמנטרי אשר בינתיים סופג את המכה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> קשה לי למצוא הבדל בין מה שאתה מציע ובין מה שמר בגין ובאדר מציעים.

<u>ד"ר י. באדר:</u> תקח לך לקריאה הביתה את התקנות שעת חירום 1945 ואז בעצמך תראה שצריך לבטל אותן.

<u>מר מ. בגין:</u> ביחסי הכוחות בכנסת כלפי בעיה זו, אני סובר שעד עכשיו היתה בענ'ן זה, מה שהשומר הצעיר פעם קרא - סתירה טראגית, או אי-הבנה טראגית. אם תבחון את הענין לעומקו תראה שיש מידה רבה מאד של אחדות בכנסת כלפי ענין זה. אפילו מפ"ם, ותסלח לי בעד מלה זו "אפילו", לא הציעה ביטול מוחלט של תקנות 1945, אלא בהצעות החוקים שלה, אם תתבונן בהן, תמיד משאירה סמכויות מרחיקות לכת ביחס למעצרים אדמיניסטרטיביים, אפילו הגליה, ביחס להגליה אינני בטוח, אבל אחדות העבודה מציעה זאת, אבל תמיד משאירה סמכויות מרחיקות לכת. אנו מציעים תמיד חוק, תחליף עם סמכויות. אני סובר שזו גם הדעה של הליברלים. מכל מקום, אפשר לקבל מהם הסכמה לדרך זו.

אם אתה תשקול עובדות אלה, תראה שדוקא סביב הצד הבטחוני של הבעיה אפשר להשיג רוב מוחלט של הכנסת, בלי מק"י, אם אנו נסכים להפריד בין כל הבעיות הצדדיות ובין בעית הבטחון.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> זה בדיוק מה שאני מציע.

<u>מר מ. בגין:</u> אם אתה אומר שדרושות לממשלה סמכויות - אתה שומע מאתנו : הן. אם אנו אומרים שדרושה סמכויות, אתה אומר - הן. עכשיו צריך לשקול איפה נפגשות שתי התשובות החיוביות האלו או איפה נפרדות. בכל זאת יש בזה אי-הבנה טראגיה, שהכנסת צריכה על זאת להתחלק כמעט שווה בשווה. הסיבה היתה - התעקשות מסויימת עד עכשיו לגבי עצם הממשל הצבאי.

אנו אומרים: דרוש חוק עם סמכויות, גם לצבא בשעת הצורך, גם לרשויות האזרחיות. אם צריך לחזק את הבטחון, למלא אותו על ידי הכנסת תחנות משטרה, אפילו הילות מצב - יש דבר כזה בכל העולם ואיש לא רואה בזה פגם, הוא לא פועל, הוא נכנס לפעולה בשעת הצורך,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אבל ישנו, כאשר אנו כולנו אומרים שדרושות סמכויות אלה או אחרות, לא להשאיר גליל ריק. האם נוסמת אי-אפשר להגיע לעמק השווה?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> הלכתי לעמק עצום!

<u>מר מ. בגין:</u> אנו מטלנו את הרשיונות. איננו מניחים שענין ממשל צבאי יהיה דבר קבע במדינת ישראל, איש לא רצה בזה. אפשר לאמר את זאת בפומבי; להפך, מצווה לאמר זאת בפומבי. צריך להתקדם לקראת ביטול הממשל הצבאי. לא יכולים לבטל אותו בין לילה בגלל התנאים הקיימים, בגלל הנאים מיוחדים של מדינת ישראל, צריך לחוקק חוק לרשויות שונות, גם מונעות וגם לפעולה בזמן ההכרח, ואנו נכין חוק זה.

בינתיים מה קורה, מאותה בחינה שדברת עליה? לא קורה שום דבר. הסמכויות ישנן, אפילו המוסד ישנו.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אני יכול לשאול אותך אותו הדבר.

<u>מר מ. בגין:</u> מהי הצעתו של מרידור? לא צריך לחפש הבדלים בין חברים. ד"ר באדר הציע שתתייעץ בועדת חוץ ובטחון בענין זה. יפה. אפילו אם אתה באופן אישי או כראש ממשלה יכול לידום הקמת ועדה משותפת, בה יהיו גם אנשים מהאופוזיציה, שיתחילו להכין חוק. אתה לא צריך לשכוח שהממשלה הלכה פעם בדרך זו. העובדה שהחוק לא נתקבל, אין זאת אומרת שאי-אפשר ללכת בדרך זו. מה שהוא מציע זה דבר בריא, זה ממחיש מה שאמרה בענין זה. נמצא לשון משותפת. ועדה, לא בכנסת, ועדה בין-מפלגתית, היא תתחיל לבחון את הבעיה, לראות מה אפשר להכין. האם זה צריך להיות בלתי אפשרי לאור מה שאתה מציע?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אני מציע דבר שהוא אפשרי, והייתי רוצה לקבל לו מלוא התמיכה, בלי "אבל". גם מכם אני יכול לשאול שאלות. ושוב אני רוצה לדעת להבדיל בין שני הדברים, בין החוק ובין המנגנון, מה שאני קורא - ממשל. מישהו אומר שזה לא ייקרא ממשל, לא יהיה מושל צבאי אלא מפקד צבאי. אני שואל: מה ההבדל? האם רק מפני שהוא אמר כך ולא אחרת? מי ישמור בכל זאת על העסק הזה? האם המשטרה תעשה זאת? אולי לא צריך שום דבר? לפעמים לא צריך לשמור

אם יודעים שיש ממשל צבאי, שיש איזה מורא.

עד עכשיו נהוג שממשלה קודם כל צריכה למשול, היא מציע חוקים, מביאה אותם לכנסת, יש לזה מוסדות מסויימים, ועדות מסויימות. אני לא סוגר את עצמי, אמרת: תביא זאת לועדת חוץ ובטחון. שאלתי: מה הדין והנוהג. מראש אני יכול להגיד שאני לא מאוהב בחוק, על כל סעיפים, שהכינו האנגלים נגדנו. הממשל הצבאי משתמש ב-6-5 סעיפים מתוך 150 הסעיפים בחוק. אם אנו כולנו מכוונים לדבר אחד בעצם, גם בויכוחים ובטענות, לא צריך לטעון נגד חוק, כי כולנו יודעים איך נכנסים לחופה זו, שזה נשען על 6 - 5 סעיפים. אם אתה אומר: נשב ונראה מה יהיה המנגנון - זה עובר שוב לפסים אחרים. אני מוכן להגיד שזה עובר לפסים אחרים של לחץ ונצחנות.

אני בא להציע דבר טוב לערבים, אשר בלי שום ספק במידה מסויימת יש בזה סכנות. ואמר מר בגין, כי כל מה שאנו עושים כעת, לו היינו עושים זאת לפני עשר שנים - היינו עושים זאת בדפיקת לב. גם עכשיו אני לא יודע מה יותר טוב, שהערבים יתפשטו או שסוגרים אותם בהבית שם מתהווים ההדים להתפוצצות, אשר בודאי אחר כך זה יתפזר בחו"ל. בכל זאת יש חופש גמור, יכולים ללכת לאן שרוצים. כל אחד יכול לרצות קרדיט להשתמש בכל הטוב שניתן.

אתה אומר: אבל שארת לך המסגרת של חוק. בחוק יש 150 סעיפים ונשענים פה על 6 - 5 סעיפים. אחר כך אתה אומר: נשב בועדה ונדון ונראה איזה מנגנון יהיה. היו בזמנו דיבורים שמפא"י נעזרת, או מפלגה זו או אחרת נעזרת בזה לבחירות. אין פה מה לעשות, אנשים חופשיים.

נראה לי שנחוץ איזה שהוא מנגנון. אולי צריך 7 בחורות פחות, אלו שכותבות תעודות. אם אתם עומדים על זאת - אני מצטער להגיד שאתם לא רואים את הענין בתוכנו החשוב ופונים לדברים שהם לא שייכים כל כך לענין זה. כל אחד מאתנו צריך לערום מיליון נימוקים ?

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אולי ברגע האחרון אני מוכן רק לשאול: נניח שאני
אביא את זאת לכנסת, אם דבר זה לא מאחד את כולנו - אז אפשר למצוא
לזה רוב, אפילו של 51% לקיום ה"סטאטוס קוו", אולי שיימשך הלאה.
אם אתם אומרים שעצם החוק לא מוצא חן בעיניכם - אולי עוד נחזור להוק,
ולהגיד שאנו מחפשים אפשרות ודרך להגיד שגמרנו את הענין לתקופה
מסויימת, ונראה מה שיקרה במשך הזמן. הייתי מציע זאת לכם.

מר מ. בגין: יש עוד הצעה אחת, תשקול אותה: אתה מודיע
את אשר מודיע, אתה לא מוכרח להקים ועדה. אולי אפשר להסכים לכך
שהממשלה לא תתנגד לאותו דיון פרלמנרי שקיים להצעות
החוקים בכנסת, ההצעות האלה עוברות לועדה להכנס, ואז הועדה
יכולה לעשות כל דבר, אגב היא יכולה להסיר אותן מסדר היום.

רה"מ ל. אשכול: איזה הצעות?

מר מ. בגין: הצעת החוק שלנו, אנו מגישים אותה כהצעת
חוק פרטית. אם הממשלה תחליט לא להתנגד לזאת - בודאי יהיה רוב.
גם סיעה הראשית פעם נמנעה מהצבעה בכנסת. ואז ההצעות האלה
עוברות ואז ועדה רשמית דנה בזה. ואתה לא מתחייב לשום דבר.
גם זו יכולה להיות דרך.

מדוע, כאשר יש מידה כל כך רבה של הבנה
ואחדות כמעט של כל הסיעות, למה אנו צריכים בענין זה כל כך
להתחלק?

רה"מ ל. אשכול: מה העיקר ברגע זה?

מר מ. בגין: לשמור על כל הסמכויות הקיימות, להתקדם
לקראת ביטולן בתנאי שבמקומן תהיינה סמכויות קבועות של הכנסת.
זה העיקר, סביב העיקר הזה אי-אפשר להתאחד?

רה"מ ל. אשכול: נניח שאני בתמימות ובתום לב אשאל אותך עצה
בענין זה, נדמה לי שאתה תגיד: זה לא ענין קטן, אם הממשלה רוצה
בזה - היא יכולה בעצמה להביא הצעת חוק. דומני שאצדק אם אחשוב כך.

מר מ. בגין: אני מוכן לקבל את זאת.

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]

9.10.63

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> זה לא ביטול גידול הזירים, שזה רע לי כך ואחרת. ב-1963 הגעתי לאפשרות כזאת, חשבתי שבזה אני מציא הרבה רוחות טובים ולא טובים מהרבה מפרשים. כל אחד יבין שהממשלה מצאה את זאת לאפשרי. אני איד, שאני רוצה מה קודם כל מצד הערבים. אני רוצה לעשות מקסימום מאמצים לא להכביד על הערבים. אם אני בודק את דברי ימי הממשל הצבאי, כמעט בכל תקופה היו שינויים, הקלות, ותוך כדי השנויים וההקלות הגענו לדבר כזה, שאתה רואה שזה כמעט לא כלום.

כאשר הלכתי בדרך זו אמנם עשיתי עוד איזה דבר, שהתחלתי בענין ההתישבותי. מר באדר, אני רוצה שתבין שלא בבדי ולא לחינם לא הלכנו עד עכשיו שם בחקלאות. גם עכשיו פונים אלי חקלאים, מתיישבים ומיישבים וטוענים: מה תעשה עם הפירות ? שם זה לא פלחה. אבל אם אני עכשיו עושה חשבון, שבעוד 8 - 7 שנים נגיע שם לפירות, עד שמכשירים קרקע ונוטעים ועד שזה גדל - עוברות 5 - 4 שנים. ואז יכול להתברר שהזן לא מתאים וצריך להחליפו, ועד אז יהיו לנו עוד חצי מליון יהודים בארץ, ובינתיים אני לא עושה התיישבות חדשה במקומות אחרים. גם עבודת ההכשרה כעת היא לא זו שהיתה לפני 13 - 10 שנה כאשר התחלנו בהתישבות הגדולה, עבודת ההכשרה בבולדוזורים לא נעשתה אז. ואני לוקח יהודים ישר מהאניה ומראה להם סלעים אלה. נסיתי לעשות "קומביין", כמה דברים יחד, וזה יקח שנים. אני נגש לדבר זה בדחילו ורחימו, אם אני עושה דבר טוב או לא טוב, מבחינת ההשקפה של הנצח הקטן שלנו - 40 - 30 שנה, אולי נגיע לאיזו הידברות עם הערבים.

אני אומר, זו הסיטואציה הפלרמנטרית. האם לי עצמי, למפא"י, לעצמה, נעים שיטענו נגדה: אתם לא נותנים אפשרות לאנשים לזוז? בתמימותי חשבתי שאם אין מוטיבים אלטרנטיביים רדיקליים - היתה צריכה הצעה זו להתקבל בכנסת.

<u>מר מ. בגין:</u> זאת אתה אומר במטימות? לא הגבנו כך על הצעתך.

אתה הזכרת בראשית הדברים ענין המפלגות. אצלנו זה בעצם בדיוק להפך. אנו קבלנו, אני לא מכחיש זאת, מחאות חריפות על עמדתנו. לא כל כך נעים לנו לקרוא מאמר של הרצל רוזנבלום עם התקפות חמורות עלינו. לו היינו צריכים מנקודת מבט זו לשקול את הדבר - יתכן שהיינו קובעים עמדה אחרת. לא חשבנו שזה צריך לקבוע עמדתנו.

רה"מ ל. אשכול: האם מאמר של "ידיעות אחרונות" קובע עניני מפלגות? אתה תופש ענין מפלגתך כפי שאתה תופש.

אני מסכים את השיחה שהיתה נעימה ואני מזמין אתכם לתמוך בהצעה זו. אם אני מביא אותה - לא הייתי מייעץ לפתוח פה לערבים. הלואי והייתי יכול להאמין, שאם היינו עושים מה שאתה מציע, אז הערבים אומרים שטוב להם במדינת ישראל ואין קיפוח נגדם . יש הטוענים שאין צורך לרוץ כל כך. אבל אנו עושים עכשיו צעד כזה אשר מסיר טענות, אם כי אני לא יודע אם הרבה יותר ערבים יצאו מכפי שיוצאים היום כאשר הם זקוקים לרשיון שנתי, אבל נוותר גם על הרשיון השנתי. נדמה לי שהיינו עושים דבר טוב כולנו, והיינו מונעים הידזקו של תופיק טובי וחבריו, אשר שלא מתוך רצון - הוא נשען אז על עוד אנשים בתביעותיו.

מר מ. בגין: אתה רוצה להודיע על כך בכנסת, עם פתיחת המושב?

רה"מ ל. אשכול: יתכן.

מר מ. בגין: נשתדל לתת לך תשובה. יש לנו ישיבת סיעה, נמסור שם דו"ח ונתן לך תשובה.

רה"מ ל. אשכול: אורי שואל מה ייאמר בעתונות?

מר מ. בגין: שהיתה פגישה בינך עם נציגי מפלגתנו, בקשר עם הודעת ראש הממשלה בכנסת בענין הממשל הצבאי, וסביב ענין זה היו חילופי דעות.

א. לוברני: לא אומר שמחכים לתשובה?

רה"מ ל. אשכול: לא.